Α/Α: 1238165
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 27/01/2005
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Τέχνης έργα

Με έναν αιώνα ενδιάμεσα

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

«Το ελληνικό κοινό άρχισε να χορταίνει τας στάνας, τας στρούγγας, τας φλογέρας, τας φουστανέλας, τ' ασημοχρύσαφα και τους κερατισμούς των τράγων...», έτσι καλωσορίζει, όχι δίχως κάποιο σνομπισμό, ο Ροΐδης γύρω στα 1900 τη στροφή της διασκέδασης του ελληνικού αστικού κοινού από το κωμειδύλλιο στις πρώτες αθηναϊκές οπερέτες. Σαλονάτο και ανέμελο, κατά τα γαλλικά και βιενέζικα πρότυπά του, το νέο λυρικό θέαμα κρατούσε τις πρέπουσες αποστάσεις από «τας φλογέρας» αλλά και από τους αμανέδες και τα ζεϊμπέκικα που έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες της μεγάλης καταστροφής.

Παρόλο το νάζι και την ελαφρότητα, η εξελληνισμένη οπερέτα είχε το πλεονέκτημα μιας θερμής συνείδησης απέναντι στα φαινόμενα της υπό ραγδαία μεταμόρφωση ελληνικής κοινωνίας. Με τη συνδρομή σατιρικών κωμωδιών της εποχής (Ξενόπουλος, Καπετανάκης, Λάσκαρης), η αθηναϊκή οπερέτα αποτύπωνε, τσαχπίνικα πάντα, τη μεγαλομανία, τη νόθα αστικοποίηση, την αστυφιλία, την κοινωνική διαφθορά και τις ανισότητες στον καθημερινό βίο τής Αθήνας του πρώιμου 20ού αιώνα.

«Θύμα» του σινεμά

Αυτή την «οξεία οπερετίτιδα» (Δημαράς) εξάλειψαν από το προσκήνιο ο κινηματογράφος και οι εθνικές τραγωδίες, μαζί με τον εύθυμο ρομαντισμό μιας ολόκληρης εποχής. Εμειναν οι εύηχες, ευκολομνημόνευτες μελωδίες και τα τραγούδια να συμπληρώνουν ως νοσταλγική κατάληξη τα παρεΐστικα ξεσπάσματα μέχρι και των ημερών μας.

Τι σημαίνει, ωστόσο, σήμερα μια αναβίωση της αθηναϊκής οπερέτας; Πόσο ανυπόφορα αφελείς φαντάζουν, ίσως, έπειτα από τόσα χρόνια συνταρακτικών αλλαγών και ζυμώσεων, οι διάλογοι, το χιούμορ, τα άδολα αισθήματα, οι μονοσήμαντες τυποποιήσεις των κωμικών καταστάσεων γύρω από ψευδοαπιστίες, μικροπροστριβές και παρεξηγήσεις, τα σχηματικά αρχέτυπα πλούσιοι-ανήθικοι, φτωχοί-αγνοί, επαρχιώτες-πρωτευουσιάνοι; Αρκεί η νοσταλγία για το άρωμα μιας παλιάς Αθήνας για να εξωθήσει τον εξοντωμένο από εξωστρέφεια και «απεριόριστες δυνατότητες» νεοέλληνα σε άλλη μία από τις 130 τόσες παραστάσεις της πρωτεύουσας, μάλιστα με αποστολή μουσειακής διάσωσης; Βέβαια, γιατί όχι, σκέφτεται κανείς, και αναπαλαιωμένη οπερέτα μέσα στη ρεπερτοριακή αδηφαγία, πλάι στις νέες τάσεις τού 21ου αιώνα, στις νεκραναστάσεις της αρχαίας τραγωδίας, στην έκπτωτη επιθεώρηση, στα αυτονόητα του παγκοσμίου δραματολογίου.

Επιστροφή στην αθωότητα

Αυτά στη θεωρία. Από κοντά, στον περίφημο «Βαφτιστικό» του Θεόφραστου Σακελλαρίδη, τα πράγματα παίρνουν μιαν άλλη, απρόσμενη τροχιά. Αφότου η αγελαία συλλογικότητα άνευ ψυχής των ημερών μας αντικατέστησε τη δυναμική της παρέας και το διαπροσωπικό άγγιγμα, η ανάγκη για επανασύνδεση με τη

συναισθηματική δραστηριότητα της μνήμης είναι, φαίνεται, τεράστια. Στα κατάμεσα από ανθρώπους κάθε ηλικίας πλατεία και εξώστη του παλιού «Ακροπόλ», με τη βαριά κόκκινη αυλαία και τους πολυελαίους, συντελείται μια -φευγαλέα φευ- επιστροφή στη χαμένη αθωότητα, αβίαστα και ανάλαφρα σαν να ήμασταν έτοιμοι από καιρό. Δεν σκαλώνουμε στην ανείπωτη αφέλεια των διαλόγων και στο βουερό χαρμάνι γλωσσικών ανορθοδοξιών. Ούτε μας ενοχλεί ο παλιμπαιδισμός της αγαθής πλοκής και των σκετς, που μόνα τους δεν θα την έβγαζαν καθαρή. Ως εξαρτήματα ενός μελίρρυτου, συγκινητικά οικείου και τεχνικά άψογου μουσικού-θεατρικού συνόλου δρουν όλα μαζί ως βάλσαμο πάνω στη μεταμοντέρνα αφασία μας.

Στην σκηνοθέτη Γιώργο Ρεμούνδο χρωστούμε μάλλον την ιδέα της ανακίνησης μιας δημοφιλούς εθνικής κληρονομιάς και τα ζωογόνα «nostalgia trips» που κλείνουν αισίως την τέταρτη χρονιά τους υπό την αιγίδα της Λυρικής Σκηνής. Με γνώση θεάτρου και σεβασμό στην οπερέτα, ο Ρεμούνδος διασκεύασε ένα λιμπρέτο που απαλύνει αδυναμίες και διευρύνει αξιώσεις, δημιουργώντας χώρο για μπαλέτο, χορωδία και επιπλέον τραγούδια, για τη συνύπαρξη διαφορετικών μουσικών ειδών (καντάδα, μαντολινάτα, άρια, καντσονέτα, δημοτικό τραγούδι), συντονίζοντας ένα πλήθος κόσμου (μονωδούς, χορευτές, μια πολυτελή ζωντανή ορχήστρα), σε μια παράσταση που εκτός από εικαστική πολυχρωμία, τούλια, κρινολίνα και φτερά, άστραφτε σφρίγος και επαγγελματισμό. Είναι πάντα μια ανακούφιση στο θέατρο όταν τραγουδούν τραγουδιστές κι όχι ηθοποιοί, που ιδρώνουν να αντεπεξέλθουν. Οταν μάλιστα δεν έχουν τις παραδοσιακά δύσκαμπτες προσωπικότητες των τραγουδιστών της όπερας.

Μουσική διεύθυνση Χρύσανθου Αλισάφη/Γιώργου Αραβίδη, σκηνικά, κοστούμια Αντώνη Χαλκιά, χορογραφία Αγγελου Χατζή. Ερμηνεύουν: Γιώργος Σταφέτας, Ευδοκία Χατζηιωάννου, Νίνα Λότσαρη, Παντελής Ψύχα, Δημήτρης Σιγαλός, Γιώργος Μούτσιος κ.ά.

«Επεσε έρωτας...»

Από «Τον παλιό εκείνο τον καιρό» πίσω στους φυσικούς μας χρόνους και στο φάντασμα του «έρωτα τα βράδια τ' αξημέρωτα», που φέρνει στην επικαιρότητα με το «Μπιμπερό» του ο Σταμάτης Κραουνάκης. «Δύσεκτοι καιροί», όπως θα 'λεγε ο Μπρεχτ, ή όπως ένας άλλος αγαπητός στοχαστής «ο μαστός είναι πλέον το must της εποχής». Ετσι, ένα πλήθος κόσμου, προφανώς επηρεασμένο από τον ενθουσιώδη απόηχο των προηγούμενων θεαμάτων τού συνθέτη, έσπευσε στην «Αθηναΐδα» μια βροχερή Τρίτη βράδυ για λίγο νέκταρ ζωής, τρίωρο χωρίς διάλειμμα, αλλά με το γκάζι στο φουλ. Το θέαμα μη ταξινομήσιμο, τοποθετημένο άναρχα σαν αυτοσχεδιαστικά ανάμεσα σε πρόγραμμα πίστας, καμπαρέ, κρεβατοκάμαρα και γλέντι ομόψυχης παρέας, ορίζεται από την ανάγωγα θεατρική προσωπικότητα του κατασκευαστή του. Πληθωρικός με τον «πυρετό στο αίμα», ο Κραουνάκης συν-παρασύρει σε ένα φουριόζο πανηγύρι εξπρεσιονιστικής έμπνευσης την «Σπείρα (Σπείρα)» του και όσους μερακλήδες διαθέτουν αίσθημα πολύ και τραγουδιστό. Οι ελλειμματικοί, με την καρδιά βάτραχου, μένουν με τη μύτη κολλημένη στο τζάμι...

Ολα τρέχουν με τόση ταχύτητα και χάρη που δεν προλαβαίνεις ή δεν θέλεις να χασομερήσεις με λεπτομέρειες, όπως μέτριοι στίχοι, δακρύβρεχτες αναδρομές σε πονεμένες προσωπικές ιστορίες (μία εκ των οποίων παλεύει γενναία μέχρι τέλους η Πωλίνα) παρλάτες, αυτοσαρκασμού σαν άσφαιρα βόλια, μια αίσθηση πρόκλησης για την πρόκληση ή άπληστης περιφοράς ηρωικού νταλκά και έξαψης, όλα σαν πολυφωνικός μονόλογος μιας μοναδικής ψυχολογικής κατάστασης, ή να μείνεις στην ύπουλη σκέψη τής τυποποιημένης επανάληψης ενός σπουδαίου δημιουργού.

Η επικοινωνιακή δύναμη της βραδιάς είναι τέτοια που αναδεικνύει κυρίως τις αξίες

της. Την καθαρή απόλαυση ενός θεάματος χωρίς προχωρημένες δηθενιές, γκλαμουριά, χωρίς τίποτε το ξαναζεσταμένο, με κυρίαρχο το μεράκι της μουσικής και του τραγουδιού, άλλοτε μεταδοτικά ερωτικό («η αγάπη θέλει βήματα μεγάλα/ν' ανάψει η σκάλα...», «αγάπησε με μια στιγμή/για του κορμιού την αφορμή...»), άλλοτε ειρωνικό («σαράντα παλουκάρια από το Πακιστάν»).

Παρωδία της grande art

Στο θέαμα του Κραουνάκη, η τραχιά παρωδία της grande art του θεάτρου και του τραγουδιού, με την παράφορη, πάντα, νοσταλγία του συναισθήματος, δεν προσποιείται τη θέληση για ζωή, σε αντίθεση με την προσομοιωμένη ζωή της ψυχαγωγικής προπαγάνδας, είναι ζωή. Μέρος της οι δώδεκα χαριτωμένοι ερμηνευτές της Σπείρα-Σπείρα, των οποίων η δύναμη είναι η απουσία του άψογου -υποκριτική, φωνές, όψη, κοστούμια-, η δροσιά ερασιτεχνών -που δεν είναι-, με απόλυτη προϋπόθεση την προσωπικότητα του μετρ σε όλη τη βραδιά και του ίδιου στο τέλος, που ξεδιάντροπα εξωστρεφής, αισθησιακός και ευγενής φέρει ρίγος στην αίθουσα μ' ένα μπουκάλι νερό, πολύ ιδρώτα και το βραχνό «έπεσε έρωτας»...

Κίνηση Φρόσω Κόρου, σκηνικά-κοστούμια Τάκης Χατούπης, μουσική διδασκαλία Χρίστος Θεοδώρου, Γιάννης Χριστοδουλόπουλος, Ερμηνεύουν: Δήμητρα Σταυροπούλου, Χρίστος Θεοδώρου, Γιάννης Χριστοδουλόπουλος, Στέλιος Καρπαθάκης, Γιάννης Καραλής, Βικτώρια Ταγκούλη, Πωλίνα, Ελεάνα Καραντινού, Ρίτα Αντωνοπούλου, Χρίστος Μουστάκας, Γιώργος Στιβανάκης, Νίκος Ασλάνης.

Εσωτερικά: «Βαφτιστικός» στο «Ακροπόλ», Κραουνάκης στην «Αθηναΐδα»
Λεζάντες:

- Οι πρωταγωνιστές του «Βαφτιστικού» στο φινάλε της παράστασης
- «Μπιμπερό» από τον Σταμάτη Κραουνάκη στην «Αθηναΐδα»

Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ